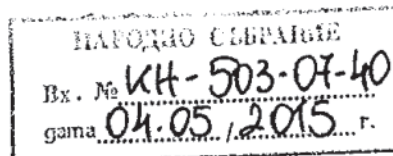

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№ 0101-91
2804 ..... 2015 г.

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
43-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

На Ваш № КН-553-09-45/08.04.2015 г.

Относно: Доклад за дейността на Омбудсмана на Република България за 2014 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Във връзка с Ваше писмо, вх. № 0101-91/08.04.2015 г., относно Доклад за дейността на Омбудсмана на Република България през 2014 година, приложено Ви предоставям становище по компетентност по Глава девета „Защита на правото на достъп до качествено образование“.

Приложение: съгласно текста

ПРОФ. ДИДОР ТАЦЕВ

Министър на образованието и науката

СТАНОВИЩЕ

по ГЛАВА ДЕВЕТА „ЗАЩИТА НА ПРАВОТО НА ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ“

от ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2014 г.

I. Права на децата и учениците със специални образователни потребности

През изминалата година са извършени проверки по всички сигнали, свързани с правата на децата със специални образователни потребности. За резултатите от проверките и предприетите действия са информирани всички заинтересовани страни.

Във връзка с осигуряване на допълнителна образователна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности Министерството на образованието и науката предприе следните мерки:

- Със Заповед № РД09-515/07.04.2014 г. на министъра на образованието и науката е назначена междуведомствена комисия, която изготви две концепции – „Създаване на условия за информационна достъпност, съобразена с вида на уврежданията“ и „Въвеждане на жестовия език“, за промени в нормативната уредба във връзка с прилагането на чл. 21 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, относно създаване на условия за информационна достъпност, съобразена с вида на уврежданията.

- Прието е изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета във връзка с въведената в Закона за народната просвета нова форма на обучение – комбинирана. (Правилник за прилагане на Закона за народната просвета, чл. 84а (Нов - ДВ, бр. 43 от 2014 г., в сила от 23.05.2014 г.), ал. 1).

- Изготвен е проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2009 г. за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания – във връзка с прилагането на комбинираната форма на обучение и с промени в регламентацията на дейността на екипите за оценка и за подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и на експертната комисия в Министерството на образованието и науката, която извършва преглед и анализ на представените документи на децата и учениците, за които екипите за комплексно педагогическо оценяване към регионалните

инспекторати по образованието са препоръчали обучение в специална детска градина или специално училище.

- Във връзка с провеждането на националното външно оценяване и на държавните зрелостни изпити за ученици със специални образователни потребности се осигурява необходимата подкрепяща среда.

- Осигуряват се условия за осъществяване на въвеждаща и поддържаща квалификация на директори и педагогически специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

- Осъществява се подкрепа за осигуряване на необходимото ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности.

II. Системата на средното образование

Значителна част от сигналите, отразени в доклада, са постъпили и в Министерството на образованието и науката. По тях са извършени проверки и са предприети мерки от страна на Министерството, включително и чрез регионалните инспекторати по образованието.

По поставените въпроси и направените констатации и препоръки в доклада, Министерството е предприело следните мерки.

1. Относно училищния тормоз и агресията в училище

Повечето от мерките имат комплексен характер, тъй като и причините за агресия са сложни и многопластови и предполагат комплексен подход, насочен към оптимизиране на цялостната училищна среда, която да бъде защитена и удовлетворяваща всички страни-участници в образователния процес.

За преодоляване на негативните явления Министерството поставя акцент върху диалога, отношенията и сътрудничеството, чрез редица дейности:

- Към настоящия момент в системата на народната просвета се осигурява психологическа подкрепа от общо 1185 психолози и педагогически, работещи в детските градини и училищата.

- Във връзка с прилагането на Механизма за противодействие на училищния тормоз, въведен през 2012 година в образователната система, е предприета проверка в училища в страната през учебната 2014/2015 година, която е извършена както от експерти от регионалните инспекторати по образованието, така и от екипи на Министерството.

- Обучени са училищни психолози в методология за регистриране на случаи на насилие и пренебрегване на деца чрез минимална база данни по проект „Координиран

отговор към насилие и пренебрегване на деца чрез минимална база от данни“ на катедра „Медико-социални науки“, факултет „Обществено здраве и спорт“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград.

- Създадена е междуведомствена работна група в Министерството на образованието и науката за изготвяне на механизъм за превенция на риска в образователната среда, с което да се подобри грижата за децата и учениците в училище.

- Министерството на образованието и науката участва в реализирането на мерки по Плана за действие за превенция на престъпността в изпълнение на Стратегията за превенция на престъпността (2012-2020).

- Проведено е обучение през м. октомври 2014 г. по темата за трафика на хора, съвместно с Националната комисия за борба с трафика на хора, на педагогически съветници, училищни психолози и учители, преподаващи учебни предмети от философския цикъл.

- Министерството участва със свои представители в експертна група за защита от домашно насилие, в работна група за изготвяне на Механизъм за защита от домашно насилие, както и при реализирането на дейности по Националната програма за защита от домашно насилие.

- Министерството на образованието и науката си сътрудничи успешно с Министерството на вътрешните работи за:

- реализирането на съвместни мерки за противодействие на агресията в училище. В рамките на тези мерки предстои да бъде актуализирано споразумението между двете министерства в областта на работата за превенция на престъпленията от и срещу деца и за осигуряване на сигурна училищна среда, включително за превенция на разпространението на наркотични вещества;
- изготвянето на Национална програма за защита от домашното насилие и при реализирането на дейности от Програмата;
- реализацията на проекта „Подобряване закрилата на детето и превенция на детската престъпност“ на Главна дирекция „Криминална полиция“ в Министерството на вътрешните работи по Българо-Швейцарската програма за сътрудничество.

- Министерството партнира на Националната мрежа за децата за осъществяване на проекта „Училището като център в общността“ и с фондация „Джендър образование, изследвания и технологии“ при реализиране на проекта „Училище без насилие и стереоптипи, определени от пола“ за втора поредна година.

- Във връзка с приемането на новия Закон за предучилищното и училищното образование предстои работа по изготвянето на подзаконовите нормативни актове към него, в които ще бъде поставен акцент върху психологическата подкрепа при развиване на потенциала на всяко дете и създаване на сигурна училищна среда.

2. Относно „оплакване срещу въвеждането на ученическите униформи“

Министерството на образованието и науката не е „въвеждало“ ученическите униформи. С модула „Ритуализация на училищния живот“ от Националната програма „Училището – територия на учениците“ (до 2010 година вкл.) се подпомагат дейности, свързани с изработване на училищна униформа или на елементи на униформа с отличителен знак на училището.

В Правилника за прилагане на Закона за народната просвета (чл. 135, ал.1, т. 3 и т. 4. и ал. 2) като задължение на учениците е заявено, че трябва да се явяват в училище с облекло и във вид, които съответстват на положението им на ученици и на добрите нрави или да носят униформеното облекло или други отличителни знаци на училището, когато такива са предвидени, във вида и с елементите, които са описани в правилника за дейността на училището. Съгласно чл. 135, ал. 2 в Правилника за дейността на училището се описват всички елементи на униформеното облекло на учениците, както и конкретните изисквания за облеклото и вида на учениците, ако няма въведена училищна униформа. Съгласно чл. 153, ал. 3 с цел изграждане облика на училището училищното настоятелство предлага на педагогическия съвет за утвърждаване униформено облекло, училищни символи и ритуали.

3. Относно промени в Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби

С Постановление № 92/2014 г. на Министерския съвет са предприети промени, с които стана възможно децата от всички форми на обучение да получат право на стипендия, удължен бе срокът за подаване на документи и др.

4. Относно проект за изменение и допълнение на Наредба № 5/2003 г. за оценяване и одобряване на учебници и учебни помагала

С Решение № 3344/25.03.2015 г. Върховният административен съд на Република България обяви нищожността на параграф 15 на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 5 от 2003 г. за оценяване и одобряване на учебници и учебни помагала в частта ѝ „и отразява своя избор чрез електронно гласуване в информационната система за класиране на Министерството на образованието и науката“.

5. Относно образователни документи

- Издаване на дубликати на диплома за средно образование, издадени от вече закрити училища

Съгласно чл. 13 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета, при закриване на училищата със заповед на министъра на образованието и науката се определят условията и редът за пренасочване на учениците и за съхранение на задължителната документация. Съгласно чл. 64, лицата, желаещи дубликати на оригинални документи, подават заявление до директора на училището, където се съхранява училищната документация на закритото училище. В случай че липсва училищната документация, за издаване на дубликат заинтересованите лица могат да установят правата си по съдебен ред.

- Във връзка с препоръката за премахване на реквизита подпис на притежателя в дипломата за средно образование с цел намаляване на административната тежест са предприети действия за изменение на чл. 57, ал. 2, т. 2 от Наредба № 4/2003 г. за документите за системата на народната просвета.

III. Висше образование

Приемаме направените в доклада констатации и оценки по отношение посочените примери във връзка с възникнали проблемни ситуации в отделни висши училища. Посочени са случаи, в които администрацията на висши училища не съгласува действията си с реалните потребности на студентите. По цитирани в доклада жалби, за които сме били уведомявани, сме реагирали своевременно. Въпреки автономията, с която по закон се ползват институциите за висше образование, сме настоявали пред ръководствата на съответните висши училища да синхронизират правилниците си с нуждите на студентите и нормативните разпоредби.

По отношение на жалбите, свързани с проведени конкурси за заемане на академични длъжности, Министерството на образованието и науката също е извършило проверки. Сигналите, отнасящи се до оценките и становищата на членове на научното жури, са свързани обикновено със съдържанието на научните трудове и не подлежат на проверка от Министерството. Съгласно разпоредбата на чл. 30 от Закона за развитието на академичния състав в Република България правото на контрол на министъра на образованието и науката се отнася единствено до откритите и неприключили процедури, като се проверяват целите процедури, независимо от посоченото в сигнала. Актовете на органите на висшето училища или на научната организация във връзка с

придобиването на научни степени или за заемането на академичните длъжности могат да се обжалват пред съда по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Министерството на образованието и науката е изготвило законопроект за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав, с който се въвеждат задължителни минимални критерии за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, както и допълнителни мерки за постигане на по-голяма прозрачност на провежданите процедури. Законопроектът е в процедура по съгласуване с останалите министри.